

Ha bűnből csak új bű támad, Koszorunk akkor lesz tiszta,
 Sőhajtól nem fut a bánat, Ha a harcból jövünk vissza:
 Vért ha nem mosunk le könnyel, És anyánkat lelkes dallal,
 Mossuk le hát — vérözönnel. Koszoruzzuk diadallal!

Gyertek fiuk, gyertek lányok,
 Márciusi tanítványok,
 Aki minket megsegítsen,
 Főlemeljen, megenyhítsen:
 Éi az Isten!

(Rákosi Jenő.)

TANÍTÁSOK

Számolás és mérés

MÁRCIUS 3. HETE.

I. OSZTÁLY.

A *tanítás anyaga*: a 15 ismertetése. Számlálás, soralkotás 3-mal, 5-tel. Szétbontás, összehasonlítás. Összeadás, kivonás.

Nevelési cél: A helyes gondolkozásra való nevelés.

TANÍTÁS.

1. *Előkészítés*. a) Számonkérés. A 14 alkotása számlálással, soralkotás, szétbontás. A négy alapművelet felváltva és egymással kapcsolatban. Pl. $2 \times 7 = ?$ $14 : 7 = ?$ $7 \times 2 = ?$ $14 : 2 = ?$ Stb.

Érdeklődéskeltés. Pista takarékos gyermek volt. Édesanyja vett neki egy szép perselyt s amikor volt néhány fillérje, mindig beletette. Az első nap beletett 1 fillért, a másodikon 3-at, a harmadikon egyszerre 11 fillért. Pista nagyon kíváncsi volt, mennyi pénze van már s mivel elfelejtette, mennyit tett bele naponként, sehogysem tudta kitalálni, mennyi pénzt gyűjtött össze eddig! Ki segítene Pistának az összeszámlálásban?

Mi történt Pistával? (A feladat megbeszélése.)

Hogyan tudnánk ezt kiszámolni? Mennyit tett a perselybe az első nap? (1 fillért.) A másodikon? (3 fillért.) És a harmadikon? (11 fillért.) Hogy tudnánk most már meg azt, hány fillérje volt Pistának a perselyében? Összeszámláljuk. Ki számlálja össze?

$$1 + 3 + 11 = ?$$

Az eredmény eggyel több, mint ameddig számolni tantultunk! Nem baj!

c) Célkitűzés. Most megtanuljuk azt a számot, amely eggyel több a 14-nél!

II. Tárgyalás. a) A 15 ismertetése számlálással. Számláljunk egyesével!

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 meg egy = 15.

Tizennégy meg 1 az mennyi? (15) Hány egyes és hány tizes a 15? Hogyan írjuk le a 15-öt? Az egyesek helyére mit írunk? (5) És a tízesek helyére? (1).

Számláljunk most kettősével 15-ig!

2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 + 1 = 15.

Hányszor van meg a kettő a 15-ben? (7-szer és még marad 1.) Mennyi 14 + 1? (15).

Számláljunk most hármásával 15-ig!

3, 6, 9, 12, 15. Mennyi 12 + 3 = ? (15) Ha 15-ből elveszek háromat, mennyi marad? (12). Hányszor 3 a 15?

Számláljunk ötösével!

5, 10, 15. Hányszor öt a 15? Hányszor van meg 15-ben az 5? Tíz meg mennyi 15?

b) A példa megoldása.

Hány fillért tett Pista első nap a perselyébe? (1 fillért.) Másnap? (3 fillért.) Harmadnap? (11 fillért.) Akkor a három napon összesen hány fillért tett a perselybe? Hogy számítsuk ezt ki? Összeszámláljuk, összeadjuk őket. Így: $1 + 3 + 11 =$ (Megoldás = $1 + 3 = 4 + 10 = 14 + 1 = 15$.)

Hány fillérje volt Pistának a harmadik nap perselyében? Megoldás = 15 fillér.

c) Megoldások fejben.

Számlálj 3-val 15-ig! (3, 6, 9, 12, 15.)

Számlálj 15-től visszafelé 3-val! (15, 12, 9, 6, 3.)

Számlálj 5-vel 15-ig! (5, 10, 15.)

Számlálj visszafelé 15-től 5-ével! (15, 10, 5.)

Mennyi:

$10 + 5 = ?$ $11 + 4 = ?$ $12 + 3 = ?$ $13 + 2 = ?$ $14 + 1 = ?$

Mennyi:

$10 + 2 = ?$ $10 + 3 = ?$ $10 + 4 = ?$ $10 + 5 = ?$

Mennyi:

$9 + 6 = ?$ $8 + 7 = ?$ $7 + 8 = ?$ $6 + 9 = ?$ $5 + 10 = ?$

Mennyi $15 - 1 = ?$ $15 - 2 = ?$ $15 - 3 = ?$ $15 - 4 = ?$
 $15 - 5 = ?$ $15 - 6 = ?$ $15 - 8 = ?$ $15 - 10 = ?$

Tizenöt hányszor 3? Tizenöt hányszor 5? Tizenöt hányszor 1?

d) Pistának van 5 fillérje, Gézának 6, Zoltánnak 4 fillérje. Hány fillérjük van mindhármuknak összesen?

e) Sándornak 15 fillérje volt, abból vett egy füzetet 8 fillérért. Mennyi pénze maradt?

f) Összehasonlítás. Mennyivel nagyobb 15, mint 10?

Mennyivel nagyobb 15, mint 5? mint 1? mint 3?

g) Tréfás feladatok. Egy istállóban 15 lábat látunk? Hány tehén volt az istállóban? (4, mert egy felemelte egyik lábát.)

h) Begyakorlás elvont számokkal.

III. Összefoglalás. Számoljunk írásban! (Más és más tanuló végzi a helyén hangosan, a többi magában csinálja. Szöveges feladatok.)

Hány ujj van három kézen?

Édesanyád olyan cseresznyét hozott, amelyen mind-egyik ágon 3—3 szem volt. Ha 5 csomó cseresznyét adott, hány szem cseresznyéd volt összesen?

Az iskolánk előtt 8 fa áll, a szemben lévő ház előtt pedig 15. Mennyivel van kevesebb fa iskolánk előtt, mint a szemben lévő háznál?

Egy fán 15 veréb ült. Jött azonban a vadász s rájuk lőtt. A lövésre 4 holtan bukott le a földre. Hány veréb maradt a fán? (Egy sem!)

15 nap hány hét és nap?

7 pár csirkéhez hány darab csirke kell, hogy 15 darab csirke legyen?

Beszéd- és értelemgyakorlat

MÁRCIUS 4. HETE.

II. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: A buzaszem meséje.

Nevelési cél: Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma...

TANÍTÁS.

I. Előkészítés. a) Érdeklődés-keltés. Már napokkal tanításom előtt felhívtam a gyermekeket, hogy egy kis tányérba tegyenek vizet s abba egy kevés buzát, azután tegyék azt világos, meleg helyre s figyeljék meg, mi történik. Tanításunk tehát a megfigyeltek számonkérésével s azok közös megbeszélésével kezdődik. Ezzel eléggé felkeltettük az érdeklődést tárgyunk iránt, most hát rátérünk a továbbiakra.

b) Áthajlás. Tudjátok-e, gyermekek, hogy a buzamazg is tud beszélni, akárcsak ti, vagy én?! Persze ti most ezt nehezen tudjátok elhinni, pedig úgy van, ahogy mondom. Csak természetesen nem a mi nyelvünkön, hanem? Nekünk kell megtanulni az ő nyelvén! Miből lett ez a kis buzanövényke? Egyetlen magból, ugyebár? Hogy lett a buzából, abból az egy magból ekkora, nálánál sokkal nagyobb növényke? Nem csodálatos dolog ez, gyermekek?